

Jokūbavo ir aplinkinių kaimų mažoji architektūra (kryžiai, koplytėlės, koplytstulpiai)

Medžiagą rinko ir apipavidalino:
Kretingos rajono kultūros centro Jokūbavo filialo direktorė **Danutė Pilipčiuk**,
Kretingos rajono savivaldybės Motiejaus Valančiaus viešosios bibliotekos
Jokūbavo filialo vyr. bibliotekininkė **Laima Paulauskienė**,
Klaipėdos universiteto studentė **Birutė Paulauskaitė**

Turinys

Pratarmė.....	3
Lietuvos mažoji architektūra	4
Jokūbavo kaimo geografinė padėtis.....	6
Koplytėlės, kryžiai, koplytstulpiai senųjų Jokūbavo ir aplinkinių kaimų gyventojų prisiminimuose.....	7
1. Kostas Dačkus	8
2. Adolfina (Dirmeikytė) Banienė	10
3. Juozas Armalis ir Ona (Rubytė) Armalienė	12
4. Pulkerija (Rubytė) Kniūkštienė	13
5. Elena Stonkienė	14
6. Onutė (Drungilaitė) Vaitkienė	15
7. Bronislava (Armalytė) Lukauskienė ir Stasė (Beniušytė) Armalienė	17
8. Birutė (Berenytė) Grabienė	19
9. Kazimieras Petrauskas	20
10. Sofija (Kiškytė) Jonkienė	21
Kryžių, koplytėlių, koplytstulpių, minėtų atsiminimuose, sąrašas	22
Nuotraukos	24
Žemėlapis.....	31

Pratarmė

Šio darbo tikslas yra suskaičiuoti, rasti mažosios architektūros objektų vietas Jokūbave ir aplinkiniuose kaimuose. Būtų malonu palaipsniui atkurti mūsų kraštui būdingą sodybų, pakelės kryžių, koplytstulpių, koplytėlių ir kt. kultūros paveldo objektų tinklą.

Atkurti ir sužymėti žemėlapyje autentiškas kryžių, koplytėlių ir koplytstulpių vietas mums padėjo senųjų Jokūbavo ir aplinkinių kaimų gyventojai, remtasi jų prisiminimais. Darbe pateikiami iš viso 12 žmonių prisiminimai.

Mažosios architektūros objektai anksčiau turėjo savo statymo tradicijas. Itin kruopščiai jiems būdavo parenkamos vietos. Iš prisiminimų sužinome, jog kryžiai bei koplytėlės buvo statomos įvairiose vietose – miškuose, prie kryžkelių, upelių, netoli nuo kaimų ir sodybų bei pačiose sodybose, prie bažnyčios, kapinėse ir kt.

Yra jaučiama mūsų paveldo nykimo grėsmė, todėl būtina, kol nevėlu, atkreipti dėmesį į mažąją architektūrą. Jos nykimui didelę įtaką padarė karai, okupacijos, priešiška okupantų ideologija, sunkūs laikai. Iš 14 suskaičiuotų senųjų koplytėlių yra išlikusios tik trys, nebeturime nei vieno senojo koplytstulpio, tebestovi tik keletas kryžių (dauguma jų yra nauji, atstatyti senosiose kryžių vietose).

Per šimtmečius susiformavęs paprotys statyti bei saugoti koplytėles, kryžius traukiasi užmarštin, todėl greitai galime netekti praeities dalelės.

Lietuvos mažoji architektūra (koplytėlės, koplytstulpiai, kryžiai Lietuvos kaime)

Kiekvienos tautos kultūros istorijoje randama tokių vertybių, kurios niekada ir niekaip negali pasikeisti, kurios laikui bėgant turtina savo simboliką vis naujais reikšmės kontekstais. Toms vertybėms priklauso Lietuvos mediniai kryžiai ir koplytėlės.

Nors daugelio kūrinių autorių nežinome, drįstame tvirtinti, kad nemažos dalies koplytelių, kryžių kitų kulto pastatų apdailą atliko vietos meistrai. Senieji kryžių meistrai, kryždirbiai buvo savamoksliai. Jie kūrė medžio kryžius, koplytėles neturėdami specialaus pasirengimo.

Tradiciniai lietuvių kryžiai – tai unikalūs statiniai su architektūros, skulptūros, kalvystės, kartais netgi primityviosios tapybos elementais. Kryžiai geležinėmis viršūnėmis, ornamentuoti kryžiai, "saulutės", įvairių siužetų medinės skulptūros – visa tai laikoma vertingiausiu lietuvių liaudies meno palikimu. Kryžių statyba susijusi su tam tikrais papročiais ir tikslais: jie statomi kaip paminklai mirusiesiems arba kaip dvasinės apsaugos ženklai tam tikrose vietose, norint išprašyti malonių ar už jas padėkoti.

Iki šiol gyva liaudies kryžių statymo tradicija apima labai sudėtingą intencijų bei papročių sistemą. Dažniausiai kryžius daromas ir statomas šiais atvejais:

1. Kaip paminklas mirusiesiems;
2. Išreiškiant žmogaus vidinį džiaugsmą;
3. Kaip savitas apsaugos nuo ligų ar nelaimių simbolis;
4. Įamžinant šeimos ar kaimo bendruomenės svarbius įvykius;
5. Pažymint tautos politinio, visuomeninio gyvenimo datas ir kt.

Kryžiaus pastatymas, ypač žemaičiuose, buvo tokia pat šeimos šventė, kaip ir krikštynos ar vestuvės. Esant tiek daug progų kryžiams statyti, žmonės jų labai daug ir pristatydino ne tik kapuose, šventoriuose, bet ir kaimų galuose, prie namų, prie kelių, laukuose, ant kalnų kalnelių, prie upių-upelių, šaltinių.

Paprotys statyti koplytėles labiausiai buvo paplitęs žemaičiuose. Jis paprastai yra susijęs su tam tikrais apžadais už mirusio šeimos nario vėlę ar kaip padėkos išreiškimas Viešpačiui Dievui už laukams teikiamą derlių ir kt. Liaudies sielai koplytėlės kalba ne tiek savo išvaizda, kiek jose saugojamomis, iš medžio išdrožtomis šventųjų statulėlėmis bei paveikslais ir dedamais į koplytėles įvairiausiais „votumais": karoliais, įvairiaspalviais kaspinėliais, dirbtinėmis gėlėmis, veidrodėliais ir kitkuo.

Pagal statymo būdą šias koplytėles galima suskirstyti į tris pagrindinius tipus:

1. stovinčias tiesiai ant žemės, ant paskirų didelių akmenų ir iš akmenų bei plytų sudėtų pamatų;

2. stovinčias ant stiebų – kolonų;

3. pakabinamas bei prikalamas prie medžių.

Lietuvos kryžiai, koplytėlės – nepaprastai svarbūs bendros Europos kultūros paminklai. Jie yra turtingos, daugiareikšmės ir sudėtingos Lietuvos kultūros bei tradicijos fenomeno geriausias pavyzdys.

Jokūbavo kaimo geografinė padėtis

Jokūbavo kaimas įsikūręs patogioje pietinėje Kretingos rajono dalyje, pagrindinių kelių Kretinga – Gargždai ir Klaipėda – Jokūbavas sankirtoje. Už 9 km į šiaurę yra Kretinga, už 20 km į vakarus – Klaipėda, į pietinę pusę už 13 km – Gargždai, už 2 km į rytus teka Minijos upė.

Jokūbavo miestelio užuomazga laikomas Bebrūnės kaimas prie Bebrūnės upelio. Archeologo I. Jablonskio nuomone, čia žmonių gyventa prieš 2 tūkstančius ir daugiau metų.

Bebrūnės kaimas priklausė Mišučių dvarui, kurį valdė Sapiegų giminė. Apie 1766 metais iš Onos Sapiegaitės-Masalskienės Bebrūnės kaimo ir jų apylinkių žemes nuperka Jokūbas Nagurskis, kuris įkuria naują gyvenvietę, pavadindamas ją savo vardu – **Jokūbavu**. J. Nagurskis čia pastatė dvarą, bažnyčią, miesteliui išrūpino turgų privilegiją. XIX amžiaus septintame dešimtmetyje Jokūbavą pradėjo valdyti Parčiauskų (Parčevskių) giminė. Parčiauskų valdymo metais buvo sukurtas stiprus, gerai tvarkomas ūkis. 1927 metais dvarą nusipirko ir jame iki 1941 metų ūkininkavo buvęs Lietuvos prezidentas Aleksandras Stulginskis. Dvaro pastatas buvo nugriautas 9 dešimtmetyje.

Dabar kaimo centre, šiaurinėje pusėje, senojo dvaro vietoje, yra parkas ir paminklas pirmajam Lietuvos konstituciniam prezidentui Aleksandruui Stulginskiui. Pietinėje pusėje įsikūrusi Aleksandro Stulginskio pagrindinė mokykla. Paėjus į šiaurės rytus stovi bažnyčia, o pasukus nuo bažnyčios į šiaurę, prieiname kaimo kapines. Vakarinėje pusėje išsidėstę paštas, medicinos punktas, kultūros namai, biblioteka.

1923 metų surašymo duomenimis **Jokūbavo** dvare gyveno 78, 37 kaimo sodybose – 197 žmonės. 1959 metais **Jokūbave** buvo 217, 1985 m. – 448, o 2003 m. - 505 gyventojai.

**Koplytėlės, kryžiai, koplytstulpiai senųjų Jokūbavo ir
aplinkinių kaimų gyventojų prisiminimuose**

KOSTAS DAČKUS (g. 1930 m.):

Bažnyčios šventoriuje buvo stacijų koplytėlės. Ten buvo kokios 8 -12, panašios kaip yra Žemaičių Kalvarijoje. Jos buvo šventoriaus pakraščiais. Per atlaidus eidavo procesija, maldeles kalbėdavo. Prisimenu daug koplytėlių, bet kaip jos vadinosi negaliu pasakyti. Viena Šv. Marijos buvo, ten būdavo sudėtos statulėlės, kryžius. Kaip ir į Šašaičius važiuojant yra iki šiol. Aš asmeniškai mačiau dar prie šventoriaus užrašą ant kunigų kapo. Kiti ginčijas, sako, jog ten bajoraičiai palaidoti. Bet buvo tokia lenta ir žodžiai iškalti „Kun. Kojelis“ (jis buvo vienas iš kunigų, kuris klebonavo caro laikais).

Gegužės mėnesį vakarais mes eidavom Majinių giedoti. Susirinkdavo žmonės iš visur ir giedodavo saulei leidžiantis, po darbų. Toks kaimo romantizmas senoviškas būdavo. O dabar visi susilindę, nieko nematyti. Žmonės sueidavo krūvon, pasikalbėdavo apie darbų aktualijas, problemas.

Kultūra mūsų yra kokį dešimt kartų nusmukusi. Švietimas buvo remiamas. Turėjome gražią dviejų aukštų mokyklą. Joje buvo didelės erdvės, buvo salė, dideli, platūs langai. Naujoviška buvo mokykla. Buvo puikus mokytojas Petras Burokevičius. Jei jis nebūtų pasitraukęs į Vakarus, jį būtų nukankinę. Jis pasakojo kaip jį tardė, lyg varlę primušdavo iki sąmonės netekimo. Tokios žiaurios buvo represijos. Jam labai rūpėjo sava mokykla, visi dėstomi dalykai: matematika, istorija ir kt. Patriotiškas buvo. Būdavo tėvynės pažinimo pamokos, tai labai patriotizmas buvo diegiamas. Šeštadieniais mokytojas mokydavo tikybos. Jis sakydavo, kad kultūra turim pralengti ir vokiečius, ir prancūzu, ir anglos – turim pasižymėti pasaulyje.

Koplyčios buvo statomos 1863 m. sukilėlių nužudymo vietose. Tose vietose pastatydavo kryžiuoklę ar koplytėlę iš ažuolo padarydavo. Šašaičių kaime ta koplytėlė didelė tokia, su tvorele tverta ir kryžius yra (žr. 1 nuotr.).

Antra buvo tokio tipo Šašaičių kaime toliau link Minijos einant per laukus kokius 1,5 km. Pavadinimų tikslų neturėjo.

Dar viena buvo netoli Šašaičių galo ties Jonauskais. Tai trečioji.

Iš Jokūbavo važiuojant pro bažnyčią keliuku į sodus „Rasa“, ten, į laukus išvažiavus, stovėjo kryžius (žr. 4 nuotr.). Nuo tų laikų jau pasviręs, pakrypęs. Buvo jis išsaugotas per visus laikus: ir ponų žemės buvo ariamos, o aplink jį tvorelė aptverta, ir tarybiniais laikais niekas jo neužkliuvo. Ar jis yra, ar ne? Aš seniai bemačiau, bet buvo dar pakrypęs.

Paskui miške, ten kur dirbtuvės yra, išlipus per kanalą jau buvo koplytstulpis. Jis buvo trijų metrų aukščio padarytas. Buvo ten toks stogelis, kryžiukas.

Antras toks buvo antrojo pusėj vėl miške. Kur dirbtuvės yra toks ažuoliukas stovi, ten mano tėviškė buvo. Ten stovėjusį koplytstulpį tarybiniais laikais kažkas nupjovė.

I Raguviškius važiuojant vieškeliu yra toks nežymus upeliukas ir ten buvo Šv. Jono krikštytojo koplyčia. Koplytėlė buvę padėta ant cementinio pado. Upeliukas taip arti buvo. Ten irgi kažkas buvo atsitikę.

Už žvyruobių buvo vadinami Maro kapai. Ten buvo palaidoti mirusieji nuo maro epidemijos. Toje vietoje stovėjo pirmoji kaimo bažnytėlė. Visi pasakojo, kad gyveno toks turtingas ponas Jokūbauskis ir jis pasatęs bažnyčią jau ten, kur dabar yra. Prieš Jokūbavo atsiradimą toliau, kur Kraštinių miškas yra, buvo Skruzdinės dvaras. Taip seniau pasakodavo. Kur Skurzdinės kaimas buvo kolūkio laikais per melioraciją sulygino su žeme dvaro, ūkinių pasatų likučius. Nieko nebeliko, tik pasakojimai.

Norim dar atrasti, kur yra tikrasis bažnyčios varpas. 1944 metais vokiečiai stokojo ginklams tam tikro metalo (tas varpas buvo iš vario) ir ėjo varį rinkti, varpus atiminėjo. Vyrai, sako, išims ir mūsų varpą. Buvo toks neblogas varpas, gerai skambantis. Ir trys jokūbaviškiai susitiko pavakary, išėmė jį iš bažnyčios bokšto. Vyrai norėjo paslėpti varpą kur nors. Jie, sako, kur jį nešt – pakast negalėjo, nes reikėjo greit paslėpti, tai įleido į šulinį. Toj vietoj, kur baigiantis bažnyčiai yra keliukas į kapines, prieš tą kampą, prie buvusios jautidės, buvo zakrastijono namelis (ten ir vargonininkas gyveno). Ten sovėjo šulinys, toks senoviškas, su svirtim, tai ir įleido varpą į jį. Tas šulinys dabar jau užkastas, kai fermas statė, viską užkasė.

ADOLFINA (DIRMEIKYTĖ) BANIENĖ:

Koplytėlė buvo prie Stonkienės Šašaičių kaime. Nuo mano gimimo, kiek atsimenu, visą laiką ji buvo. Kai mano mama atsikraustė čia, nes čia tėvelio tėviškė, gyveno už mūsų Jonauskai (Zitos Drungilienės močiutė). Tą koplytėlę pastatė Izabelės Jonauskienės uošvienė. Ji turėjo išipareigojimą ir ji visur statydavo koplytėles. Ir prie namų (Jonauskų kieme), tokia pat graži koplytėlė buvo. Vykdamas melioraciją visas nuardyta.

Ant išlikusios koplytėlės yra parašyti metai. Ji buvo apiplėšta daug kartų. Po karo (po 1945 m.) kažkas buvo šventuosius išmėtę, o per karą niekas nebuvo palietęs. Mano tėvelis surado jas rugių lauke išmėtytas. Na, jiems, matyt, jų nereikėjo, tik išmėtė. Paskui tėvelis surinkęs sudėjo atgal, bet po kiek laiko kažkas išplėšė, išnešė visus šventuosius. Mano teta (tėvelio sesuo Petronėlė Kavazienė) ėjo per žmones ir rinko aukas ir užsakė padaryti naujas statulėles. Ankščiau jos buvo medinės, o dabartinės lyg ir gipsinės. Visai neseniai vėl dingo šventieji. Tai po to Drungilienė buvo nupirkus kažkokią statulėlę, kuri jau dabar yra. Seniau buvo po statulėlę prie kiekvieno lango. Buvo Šv. Pranciškus, o kas dar – nežinau.

Z. Drungilienės močiutė, sako, buvo bajoriškos kilmės. Taip mama pasakojo. Ji buvo kitokia, ne kaip kaimo moteris, ji buvo šviesesnė, apsiskaičiusi. Kaip mano mama pasakodavo, tai mokino ją kaip gyventi, kaip ūkį tvarkyti, padėdavo ir materialiai. Ir kapinėse, kur palaidota visa Jonauskų šeimyna, yra koplytėlė (žr. 5 nuotr.).

Mūsų kieme buvo šulinys su svirtim. Ant tos svirties buvo prikabinas noragas, tai pavakary tėvukas liepdavo man skambinti. Aš duodavau su geležiu į tą noragą ir buvo labai geras garsas, tai visame kaime girdėjosis. Tada sueidavo visas kaimas prie tos koplytėlės ir kiekvieną gegužės vakarą giedodavo. Ateidavo Grabienės Birutės mama, labai gerą balsą turėjo, ir Žutautai ateidavo. Majavas kai giedodavom, suklaupdavom čia ant kelio. Buvo graži, gyva tradicija. Sueidavo, pagiedodavo, pasimelsdavo ir visas. Giedodavom Marijos giesmę (gegužinę).

Koplytėlę puošdavo mano mama. Kryžius prie koplytėlės (žr. 1 nuotr.) atsirado, matyt, tarybiniais metais. Dabar kur yra cementinis kryžius kaime, mūsų žemėj, tai toj vietoj buvo medinis. Jis jau buvo sutrunijęs, bet jo niekas nelietė, nedraskė. Kai baigė visai supūti, nukrito spinduliai nuo viršaus, tai mama paprašė Berenio ir dar kažkokio vyro, kad dviese jie nuimtų tą kryžių, sukapotų. Mes jį sudeginom, tokia mada buvo, kokią šventą daiktą sudeginti, kad nesimėtytų kur nors. Ir paprašė pastatyti prie koplytėlės vietoj to kitą kryžių. Tai jie vogčiom pastatė, iš kažkur gavo medžiagos.

Mano tėtis pasakojo, kad kažkada pareidamas namo iš Jokūbavo naktį pamatė šviesikę prie tos koplytėlės. Jis sakė, jei būtų grįžęs atgal, būtų visiems aiškinęs, kad prie tos koplytėlės vaidenasi. Na ir jis išidrašinęs ėjo pro tą koplytėlę ir sako garsiai: „Labas vakaras“. Tai atsiliepė

žydelis: „Oi, Unte, a čia tu?“. Tėvelis atpažino balsą ir pasišnekėjo. Toks ir buvo pasivaidenimas. Mane tėtis mokino visą laiką visur įsitikinti, nieko nebijoti. Ir tikrai nebuvo tokio bailumo.

Taigi, koplytėlė buvo Izabelės ir Tado Jonauskų sodyboje, čia, prie kelio, ir pas Stonkienę Eleną. Daugiau neprisimenu.

Kryžių mūsų žemėje atstatė, prisidėjo prie pašventinimo Ramutis Gedgaudas, tą tvorelę padarė Juozas Berenis, o anūkas nudažė.

JUOZAS ARMALIS (g. 1915 m.) IR **ONA (RUBYTĖ) ARMALIENĖ** (g. 1917 m.):

Esam kilę iš Šašaičių. Seniau buvome pas Stončius. Koplytėlė stovėjo ties Stonkais (kur gyveno Elena ir Juozas Stonkai). Ten buvo Stonkaus Juozo tėvo ūkis. Pati koplytėlė buvo laukuos. Ten toks kelias ėjo per kaimą ir antroji pusė buvo ta koplytėlė, Minijos pusė. Ten eidavo Majinės giedoti.

Tas kryžius mūsų kieme (žr. 6 nuotr.) pastatytas 1933 metais. Yra įrašyti metai. Kai parėjome čia gyventi šitas kryžius čia jau buvo. Jį Žiobakas pastatė, o kodėl statė nežinome. Jis jau buvo nuvirtęs, tai mes atstatėm, bet liko žemesnis, nes palei žemę nupuvo. Čia tik kokie trys metai tepraėjo.

Dar Stončiuos buvo toks kryžius, kur kelias iš miško toks buvo, pro dvarą.

Koplytėlė dar tebėra miške, kita buvo prie Jonauskų.

Miške, tuo keliu, kur Parčiauskai važiuodavo, irgi buvo kryžius, bet jis ten dar yra.

Dar kryžius buvo, kur eidavome pro Viršilą į mokyklą. Kur gyveno Irena ir Mečislovas Viršilai, toliau už kiemo, netoli Drabulių. Eidami į mokyklą susiklaupdavome kalbėti, o ką mes kalbėjome? Tas kryžius pačiame miške stovėjo. Mes išlysdavome pro Rimgailą, kur Gineikio vietoj gyvena.

Mes ėjom į mokyklą, kuri buvo, kur Armalis Antanas gyveno ant Gargždų kelio (1932 m.). Ta senoji mokykla buvo ten, kur dabar karvių ganykla yra. Toj mokykloj buvo keturios klasės, o mokytoja iš Vaitelių – Adaknevičienė. 1933 m. prie Valiulio pastatyta nauja mokykla.

Šventoriuje neprisimenam, kad būtų buvus kokia koplyčia, bet prie bažnyčios vartų buvo varpinė.

Prie žvyrduobių ant kalno yra buvęs kryžius.

Šašaičiuose buvo apie 40 trobų, visas išardė per melioraciją. Miške įvažiavus (į sodus „Rasa“ važiuojant) buvo kryžius ant kalvelės, o kolūkio laikais užkabino su traktoriais ir nulaužė. Paliko toks pagalys (žr. 4 nuotr.). O dabar, ta ponija Parčiauskaitė iš miško į laukus perkėlė, į pakraštį miško (žr. 7 nuotr.).

PULKERIJA (RUBYTĖ) KNIUKŠTIENĖ (g. 1917 m.):

Taigi, koplytėlė buvo prie Dirmeikio. Paskui kita koplytėlė prie Stonkų pakelėje, kur mes eidavom giedoti. Ten, atrodo, buvo sėjėjo koplytėlė. Daugiau lyg nebuvo.

Kryžius Armalių kieme (žr. 6 nuotr.) seniai yra. Prie Parčiauskų dvaro buvo kryžius, bet kad dabar nebėra. Iš Kumponų kai važiuoji į Jokūbavą, tuo keliu, ten nebuvo nei koplytėlės, nei kryžiaus. Miške ten seniau, sakydavo, kad vaidenasi, kur Parčiauskis gyveno. Ten ar pinigų kažkas iškasęs yra. Na galbūt ten kur nors yra buvęs kryžius, nelabai žinau.

Nuo Viršilo tiesiai einant buvo kryžius miške, ten A. Stulginskio miškas buvo. Buvo toks takelis einant į Jokūbavą, eidavom ten tiesiau, pasuksi pro Viršilą (į Drabulius nereikėjo eiti). Ten buvo kryžius, bet toks nedailus. Ten, matyt, jo nebėra.

Koplytėlės, reiškia, buvo pas Jonauskų kieme, paskui pakelėje prie Stonkų, ir kur dabar yra ta koplytėlė prie Dirmeikių (ji ta pati iš Jonauskų kiemo perkelta).

Ir kryžius, ir koplytėlė buvo Jurkaus kieme. Joje buvo Marijos paveikslas, kryžius nedidukas prie koplytėlės. Mergos vainikuodavo jį. Čia, prie mūsų, eidavom Majinių giedoti

Mano vyras padėjo atstatyti tą kryžių prie Dirmeikio, Armalis Juozas dar statė, Berenis Juozas. Visi bijojo to kolūkio pirmininko, tai vakarais statė, po darbo valandų.

ELENA STONKIENĖ:

Aš atėjau čia gyventi tik 1949 m. Čia koplytėlė buvo apgriuvus, prie daržinės, prie pat kelio. Prie jos giedodavom Majinės susirinkę. Buvo Gedgaudienė, Ramučio mama, pradininkė. Ta koplytėlė buvo apgriuvus, o po vienos nakties išvis nebeliko.

Kur kanalas, buvo Šv. Jurgis. Tai ne koplytėlė buvo, o koplytstulpis. Atrodo, jis pats nugriuvo. Medinis buvo, papuvo... Mano uošvienė sakė, kad negražiai, jog taip nugriuvo, tai prašė mano vyro parvežt sudeginti. Ta koplytėlė, kur sugriuvo, buvo pastatyta ant akmenų, ant pamatų tokių.

Jurkų kieme koplytėlė buvo. Štai Karnauskų kieme kryžius tebėra (*žr. 8 nuotr.*). Karnauskienė jį apsodinus yra. Iš senų laikų buvo Daukšų ar kieno cementinis kryžius. Kai aš parėjau, jis buvo toks neaukštas, tvorele aptvertas, jurginais apsodintas. Gal ir ne Daukšai jį statė. Jis yra cementinis, tai gali sau ilgai stovėti.

Kai aš čia parėjau iš Baublių, išsigandus sakau uošvienei, ką čia dirbsiu. Ji sako: „Nupink vainikus koplytėlėm“.

ONUTĖ (DRUNGILAITĖ) VAITKIENĖ (g. 1924 m.):

Aš esu augus Būdviečiuos. Aš atsimenu tą koplytėlę, kur ir dabar stovi. Kada ji pastatyta datos tikros nežinau. Kiek žinau, kiek atsimenu, ji yra pastatyta ne tų paskutiniųjų Riaukų (žr. 9 nuotr.), o jų bočių. Mes ėjom į mokyklą pro ten į Raguviškius, ten už mokyklos netoli ir yra ta koplytėlė. Kur yra naujoji mokykla pastatyta, tai už jos visai netoli. Naująją mokyklą bepastatė rusų laikais, nes senoji mokykla labai apgriuvus jau buvo. Tą naująją mokyklą pastatė prie pat Riaukos ūkio.

Ta koplytėlė rusų laikais buvo apleista, apgriuvus. Kai buvo trėmimai, išvežė tuos vyrus, kur šiauliams priklausė. Tie vyrai buvo sutarę, kad grįžę pastatys kryžių visi, bet tą kryžių pasistatė tik savo sodyboj Jonas Kiškis. Jo sodyba buvo Būdviečiuos, jos nebėra, o to kryžiaus, matyt, irgi. Tai buvo vidury laukų.

Tą apleistą koplytėlę tvarkė Kiškiai. Kai jis parėjo iš Rusijos atremontavo tą koplytėlę visai naujai, dėl to, kad sugrįžo į savo kraštą. Prie koplytėlės Kiškio vaikai atvažiuodavo, o kas dabar rūpinas negaliu pasakyti.

Kai į mokyklą eidavom su tokia Terese pro Riaukos koplytėlę, tai ką mudvi sugalvodavom. Juk visada buvom mokomi nieko neliesti, nei svetimo obuolio paimti negalėjo. Bet ką mudvi sugalvojom. Ta koplytėlė būdavo užrakinta, tik viršų – ne. O ten buvo tokia maža Marija, visokių veidrodukų, blizgučių prikabinėta. Mudvi su Terese atsidarėm, pasiėmėm po vieną mažą veidroduką ir parsinešėm namo. Žinai, vaikai. Pamatė mano mama, žiūri žiūri ir sako: „Kur judvi gavot tokius dalykus?“ Žino, kad čia tokių dalykelių niekur nėra, net parduotuvių prie mūsų arti nebuvo. Mudvi žvilgt viena į kitą, paraudonavom. Gavom per šikną, metėm knygas į šalį ir greičiausiai nešt padėt iš kur paėmėm. Bet aplankyt eidavom.

Prie tos koplytėlės giedodavo. Majinių tokių dar nebuvo, jos prasidėjo, kai mes paūgėjom. Visi Raguviškiai ėjo giedoti Majų kiekvieną vakarą.

Toj koplytėlėj buvo Šv. Juozapas. Skulptūrėlė buvo iš medžio padaryta, gražiai nudažyta. Kas iš šonų buvo neatsimenu. O tas Juozapas buvo per visą tą koplytėlę.

Važiuojant keliu į Raguviškius yra miškas. Tuo mišku būdavo kelias į Būdviečius, tai prie to kelio buvo Šv. Jono koplytėlė (žr. 10 nuotr.). Ta koplytėlė, Šv. Jonas buvo labai dideli. Toliau truputį buvo kryžius, prie pat kelio, netoli Jonelio koplytėlės.

Mes eidavom į Jokūbavo bažnyčią, tuoj pat per kelis žingsnius nuo vartų buvo cementinis kryžius pastatytas. Įėjimas buvo ne toj vietoj kur dabar, o iš šono buvo. Apie paslėptą bažnyčios varpą girdėjau, bet kažin kur jis yra. Nebėra to žmogaus, kuris pakasė. Graži varpai buvo, ne vienas, o – du. Gražiai skambėjo.

Ten kur prie Jonelio koplyčios buvo kryžius, ten buvo nuskendęs Kiškienės Reginos tėvas. Kažin ar ten yra dar toks upelis. Būdavo labai dideli potvyniai. Tai tas žmogus turėjo keturias dukteris ir penktasis gimė sūnus. Reikėjo pakrikštyti. Važiavo jis pasiskolinti avino pas Matyžių į Petrikaičius, jie giminaičiai buvo. Ir jis parvažiudamas naktį, rudenį, per tuos potvynius, nuvažiavo nuo tilto ir apsvirtė su rateliais. Ir pats nuskendo, ir avinas. Ir todėl ten pastatė kryžių.

Būdviečius irgi buvo maro kapeliai kaip Jokūbave prie žvyroduobių yra. Kiekvieniame kaime tokie buvo. Ten buvo koplytėlė, medinė, geltonai dažyta, kiek atsimenu. Ne tokia didelė buvo. Viduj buvo skulptūrėlės medinės, tik angeliukai, atrodo, gipsiniai. Dailūs tokie, balti, baltais sparniukais, margais rūbeliais.

Prie tos koplytėlės ėjom Majų giedoti. Prie tos koplytėlės visada gėlės žydėjo, Bronė Miliūtė tvarkė. Tik paskui, kai panaikino Būdviečių kaimą, ji išvažiavo. Tais laikais niekas koplytelių nei išplėšdavo, nei išdraskydavo. Dar ilgai ta koplytėlė stovėjo, ji netoli mūsų žemių buvo.

Ir mes kieme turėjome koplytstulpį, su karūnike, stogeliu. Jį buvo pastačiusi Motužienė Kotryna. Ji buvo krikšto tėvo sesuo. Ir Armaliai (mūsų kaimynai) panašų turėjo. Mūsų koplytstulpis, kaip ir kaimynų, Marijos buvo. Ta Marija tokia nedidukė buvo.

VIDA MILAŠIENĖ (dukra): Taip, ir mūsų kieme, ir Armalių kieme buvo po koplytstulpį. Į mokyklą kur eidavom laukuose prie Šakinskinės buvo koplytstulpis, jame buvo tik kryžius. Ta koplytėlė maro kpelius ne taip seniai nugriauta, gal prieš dešimt metų dar buvo. Toj koplytėlėj, žinau, buvo Marija, su tokiu mėlynu apsiaustu.

BRONISLAVA (ARMALYTĖ) LUKAUSKIENĖ (g. 1927 m.) IR
STASĖ (BENIUŠYTĖ) ARMALIENĖ (g. 1930 m.)

S. Armalienė: Aš bijodavau tada, kai buvom iševakuoti, tos pusės, kur Jonelio koplytelė buvo. Tame šone per karą labai daug tankai važiavo. Einant nuo Valiulio iki pat Žiliaus, kur už miško gyveno. Bijodavom, kad ten kareiviai buvo. O Jonelis tebebuvo, medinis. Paskui pro ten nebėjau, eidavau aplinkui, ten kur Liaudinskiai gyveno.

B. Lukauskienė: Bukščiai ten buvo. Jonelis didelis buvo, su vienuolio drabužiais, į koplyčią įstatytas. Gal iš gipso bivo padarytas. Jis buvo labai didelis, metro trijų aukščio. Tėvas sakė, kad dar galima rasti likučių. Buvo didelis fundamentas, ten kelelis buvo į Būdviečius, upelis tekėjo. Prieš tą kelelį ir buvo. Ten buvo didelis apvalus fundamentas. Kelias ėjo tiesiai į Būdviečius.

S. Armalienė: Į Būdviečius galėjo eiti ir kitu keliu. Eidavo prie Miliaus pagal kapus, palei kleboniją ėjo kelias tiesiau. Vienas Milius gyveno ant kalno, kitas pakalnėj. Tas turtingesnis – ant kalno.

B. Lukauskienė: Kai žmonės važiuodavo pro Jonelio koplyčią, sakydavo: „Prie švento Jonelio sustoję buvom“. Ten upelis gražiai buvo. Seniau visur sakydavo, kad vaidenas: tai ten pinigai pakasti, tai dat kas. Dabar niekas niekur nesivaidena.

S. Armalienė: Štai, prie mokyklos du vokiečiai palaidoti, čia per kelią tuoj. Ar vaidenas kas?

B. Lukauskienė: Kur gėlynas mokyklos yra.

S. Armalienė: Kai į juos šovė, vienas iškart nukrito, o kitas šaukėsi Dievo. Juos abu kažkas į griovį nustūmė.

B. Lukauskienė: Kiek tankais buvo suvažinėtų. Paskui žmonės juos užkasė. Ten kur prie stotelės iškasė vokiečius, tai ten tik dalelę beišėmė. O tada, rusų laikais, to vokiečio niekas negerbė.

S. Armalienė: Iš Gargždų buvo parvežę tokius užtrauktus maišus, tai mes ėjom žiūrėti. Vienam dar laikrodį tebėjo ant rankos.

B. Lukauskienė: Tvarkingai buvo eilutėmis sudėti, kiekvienam pridėta vardas, pavardė.

S. Armalienė: Jokūbave buvo žydų *iškala* (sinagoga), bet ją nuvertė.

B. Lukauskienė: Kiek ieškojo mūsų bažnyčios varpo.

S. Armalienė: Varpą nuėmė per karą. Kad dar būtų Jokūbėlis, būtų pasakęs, kur yra varpas.

B. Lukauskienė: Jokūbas Armalis prižiūrėjo kapus, šventorių.

S. Armalienė: Kiti sako, kad čia pačiam kampe yra prie bažnyčios. Šventorių prie pat kampo buvo viena koplytelė.

B. Lukauskienė: Viena koplytėlė buvo, o prie vartų, tame kampe, kryžiai stovėjo. Dar varpnyčia buvo, ten laidojimo reikmenis laikydavo.

S. Armalienė: Tuos, kurie netikėjo, veždavo į žvyruobes laidoti. Ar kas susidėjęs gyveno, ar nekrikštytas vaikas mirė. Dar Stulginskio miške buvo koplytėlė, ten ties Gineikiu. Pačiame miške ant kalvikės buvo.

B. Lukauskienė: Ten prie kryžiaus, atsiminiau, uogas rinkdavom. Berinkdami uogas šnekam, kad ponas Stulginskis neužkluptų. Pakeliam tik akis, o Stulginskis: „Ką čia jūs darote?“. Aš ir pabėgau. Mes, vaikai, tokias skrabinikes mažas turėjom, tai neatimdavo, bet kur daug prisirinkdavo, tai leidimą turėjo išsiimti. Už tą leidimą reikėdavo atidirbti: dvi dienas bulves rinkti.

S. Armalienė: O toj koplytėlėj, bene Marijos skulptūrėlė buvo.

B. Lukauskienė: O man atrodo, kad tik kryžius, toks bliekinis, iškarpytas.

S. Armalienė: O gal ir taip.

B. Lukauskienė: Tai ten miške vienas kryžius buvo ir takelis toks platus. Kiti sako, kad ten prie Jonelio važiavo žmogus su linais į turgų ir įvažiavo į tą upelį. Buvo tamsu ir jis ten nuskendo. Tėvai pasakodavo, kad ten jam yra kryžius pastatytas.

S. Armalienė: Važiuojant į sodus „Rasa“ kairėj pusėj ant kalvelės irgi buvo kryžius, o dabar ten naujas pastatytas. Ten, į Kretingą važiuojant, prie pušelės, mano mama pasakojo, kad gyvendavo žmonės. O koplytėlė buvo įkelta į tą pušį.

B. Lukauskienė: Po dešinės buvo ta pušis. Ten irgi daug avarijų yra buvę. Be galo stora, sena ta pušis buvo.

BIRUTĖ (BERENYTĖ) GRABIENĖ (g. 1932 m.)

Sakydavo, kad visos koplytėlės buvo statytos Jonauskienės, Drungilienės močiutės. Jokūbave žinau tik tą, kuri pas Dačkus buvo, ten kur dabar garažas yra. Tai buvo laukuos, prie miško. Ten keli medžiai buvo, kelios epušės aukštos augo ir ten buvo ta koplytėlė, pastatyta ant stiebo. Tik koks šventasis buvo negaliu pasakyti.

Dauboj kur buvo pušis, tai toj pušy buvo įkelta maža koplytėlė. Kristus kaip lėlėlė sėdėjo, ranka pasirėmęs toje koplytėlėje. Maža ta koplytėlė buvo, tokia su stogeliu. Kai aš eidavau į mokyklą (tą, kur pas Valiulį buvo) iš Petrikaičių, tai pro tą pusę praeidavau.

Buvo šventoriuje koplytėlė, atrodo, viena, kur dabar medžiai yra nupjauti. Stovėjo sena aukšta varpinė. Sakė, kažkur paslėpti yra tie varpai. Kai degė bažnyčia dar mudvi su baba (tėvo mama) tą rytą nuėjom į ją. Aplink visą šventorių buvo tankai sustatyti lauko pusėj. Vokiečių tankai. Vokiečiai bėgdami padegė bažnyčią. Ir mokyklą padegė, ir bažnyčią. Kai kunigas įėjo į bažnyčią, keli žmonės ten buvom atėję, ir sako: „Šiandien pamaldų nebus, prasidėjo karas. Uždarom bažnyčią ir išeinam visi“. Paliko Dievo valiai bažnyčią, o vokiečiai padegė. Dar nušovė *zvanininkę* bėgant link kapų, Jokūbėlio Armalio žmoną. Ji bėgo slėptis kur gyveno, atrodo, pas Valiulį. Jie lygtai buvo Valiulienės tėvai. Tokia raiša moterėlė buvo, atsimenu. Jokūbėlis tai varpais skambindavo, kalėdaičius nešiodavo žmonėms prieš Šv. Kalėdas.

Tai koplytėlių kiek atsimenu: prie Dačkų viena laukuos, šventoriuj viena ir ant Šašaičių kelio. Žvyrduobėje buvo kryžiai, maro kapai. Ten netikinčius laidojo. I sodus „Rasa“ važiuojant buvo kryžius. Mano mama sakydavo, kad ten vaidenas. Žinau ir Jonelio koplytėlę.

Per kryžausnias dienas eidavom prie kryžiaus. Tos dienos yra lyg besibaigiant gegužės mėnesiui 3 dienos. Ir ten prie Stonkų giedodavo. Sodiškiai giedodavo pas Stonkų, o mes pamiškėj. Sodiškiams čia jau toliau buvo eiti į pamiškę.

Visi į tas Majines eidavo, Marijos Švenčiausios litanią giedodavom. Ir poterius vakarinius kalbėdavom. Žutautai ateidavo, Brazdauskiai prie mūsų giedoti į mišką. Lydavo ar nelydavo, šalta buvo ar ne, eidavom kiekvieną vakarą. Tik sekmadieniais neidavom, į bažnyčią nueidavom. Lygutai dar ateidavo. Pas Dirmeikį prisirišdavo tokį skambalą, paskambindavo su *kūjetiu* ir visi eidavo giedoti.

Dar vienas kryžius buvo ant kampo, kur parėjo kelias nuo Šašaičių ir nuo Jokūbavo. Tai ant to kampo buvo dar vienas kryžius, ten – Kumponuos. Na, kur dabar nuo „Rasos“ pareina ir nuo Šašaičių keliai.

KAZIMIERAS PETRAUSKAS (g. 1933 m.)

Ant Stončių važiuojant buvo koplytėlė, Šašaičiuose dvi buvo. Petrikaičiuose pas mano dėdę Mačernį, kai pakyli į kalną, prie pat kelio buvo. Niekas ten dabar nebegyvena. Pirmoji sodyba po dešinę ant Kretingos važiuojant buvo. Didelis ūkis buvo. Ten senis Mačernis pastatė prie prūdo, labai gražią, medinę. Majas ten visas giedodavo. Toj koplytėlėj buvo Marija, žinau, su žydrų apsiaustu. Didelė, iš medžio daryta statulėlė buvo.

Pušy ant posūkio buvo nedidelė tokia. Ar ji prikalta buvo, nežinau. Mes į mokyklą pro šalį eidavom. Ji aukštai buvo įkelta. Ta koplytėlė su stogiuku buvo su kažkokia statulėle. Didžiulė pušis. Ten ankščiau ėjo upelis, kuris jungėsi į Babrungą.

Kur yra žvyroduobės, ten buvo du mediniai kryžiai. Dabar, kur metalinis yra (žr. 11 nuotr.). Iki pat šiol stovėjo, bet nebėra, o koplytėlė kad būtų buvus neprisimenu. Ten žvyro karjeras buvo, žvyrą veždavo, tai gal kada nors ir yra buvusi. Ten buvo Daubėnų kaimas, pagal lanką tą, ten tokia kaip kalvelė yra, tai ten buvo Daubėnų kaimas. Ten dabar tebėra fundamentai, akmenys.

Jonelio koplytėlė irgi prisimenu. Kas ten buvo žuvęs. Buivydas yra žuvęs, bet ten ta koplytėlė jau buvo. Kryžius irgi šalia buvo, kitoj pusėj upelio. Mediniai jie buvo. Tas kryžius nelabai didelis. Tą vietą vadino Jonelio dauba.

Šventorių prie vartelių viena koplytėlė buvo. Iš viso buvo trys tikrai.

Vokiečių laikais, jie neturėjo metalo, vario ginklams ir iš visų bažnyčių nukabindavo varpus. O čia buvo 2 varpai. Mažąjį atidavė, o tą didįjį paslėpė į šulinį. Žinojo Beniušis (Garienės tėvas), varpininkas Jokūbėlis ir toks Runkys iš Šašaičių, kur Karnauskai gyveno. Beniušis buvo pasakęs Jaručiui Povilui. „Jei tau kada reikės, – sakė – gal laikai keisis, tai jis yra padėtas šuliny.“ Tai mums jis ir papasakojo, kad yra šuliny įleistas. Vienas šulinys buvo ant kampo, kur važiuojam, bet kitas buvo, kur gyveno zakrastijonas, varpininkas, ten kur jautidė yra, šalia kelio buvo kažkur. Ant Raguviškių kur eina kelias ir ten šulinys buvo, bet ten toli būtų buvę nešt tą varpą.

SOFIJA (KIŠKYTĖ) JONKIENĖ:

Mama sakė, kad tą koplytėlę pastatė Riauka Konstantinas (žr.9, 12-14 nuotr.). Čia jų žemė buvo, tų senųjų Riaukų. Matyt, jau per šimtą metų kaip ta koplytėlė čia pastatyta. Kai aš eidavau į mokyklą, atsimenu, buvo ji nedažyta, su skiedrom nuklotas sogas. Ten, duobelė kur yra, buvo taip vadinamas šventas vanduo. Kažkoks šaltinėlis čia buvo. Bet kai čia melioraciją vykdė, žvyroduobes kasė ir nebeliko to vandenėlio duobelėj. Žmonės šnekėjo, kad tas vandenėlis gydo.

Mano tėvelis, Jonas Kiškis (g. 1912 m.) buvo ištremtas į Sibirą. Jis šiaulių organizacijai priklausė, tai jo brolis ten ir liko, negrįžo, mirė iš bado. Mano tėvelis pasakojo, kad ten tiek badą kentė, kad keli vyrai iš topačio kaimo prisižadėjo parvažiąvę pastatyti koplytėlę, jei gyvi liks. Tai jie buvo išsirinkę vidury kaimo tai koplytėlei vietą. Parvažiavo, laikai sunkūs, sąlygų nebuvo, tie vyrai išsiskirstė kas kur. Apie 1965 metus mano tėvelis apstatė tą senąją koplytėlę. Tai jis ant senųjų Riaukos koplytėlės pamatų pastatė savo lėšomis naują. Mano tėvelis kiekvieną sekmadienį parėjęs iš bažnyčios, pavalgęs pietus, šokdavo ant dviračio ir važiuodavo prie savo koplytėlės iš Kretingos. Iki pat aštuoniasdešimties metų važiuodavo. Tiek jo buvo branginama ta koplytėlė. Riauka sakė, kad šikoplytėlė yra architektūrinis paminklas. Apačioj esanti statulėlė yra labai sena, o ta viršuj, tai mano tėvelio pirktas.

Būdviečių gale buvo koplytėlė, kur maro kapeliai. Bet jos niekas nėra atstatęs. Man akyse bestovi ta koplytėlė, tokia pat juoda, skiedrom klota.

Kryžių, koplytėlių, koplytstulpių, minėtų atsiminimuose, sąrašas

KRYŽIAI:

Esantys dabar:

1. Miške, prie Dirmeikių (Šašaičiai);
2. Banių žemėje (Šašaičiai);
3. Armalių kieme (Šašaičiai);
4. Prie žvyrduobių, ant kalno (Jokūbavas);
5. Parčiauskaitės pastatytas, pakeliui į sodus „Rasa“ (Kumponai);
6. Karnauskų kieme (Šašaičiai);
7. Bažnyčios šventoriuje (Jokūbavas);

Išnykę:

8. Važiuojant į sodus „Rasa“ laukuose (Kumponai);
9. Pakelėje pro buvusį Parčiauskų dvarą (Stončiai);
10. Prie žvyrduobių, ant kalno (Jokūbavas);
11. Jurkaus kieme (Šašaičiai);
12. Kiškių sodyboje (Būdviečiai);
13. Važiuojant į Raguviškius, netoli Šv. Jono koplytėlės;
14. Bažnyčios šventoriuje (Jokūbavas);
15. Stulginskio miške, pro Viršilą einant;
16. Prie kelių Šašaičiai – Jokūbavas susikirtimo (Kumponai).

KOPLYTĖLĖS:

Esančios dabar:

1. Miške, prie Dirmeikių (Šašaičiai);
2. Kapinėse, Jonauskų šeimos kapas (Jokūbavas);
3. Riaukos koplytėlė (Būdviečiai / Raguviškiai);

Išnykusios:

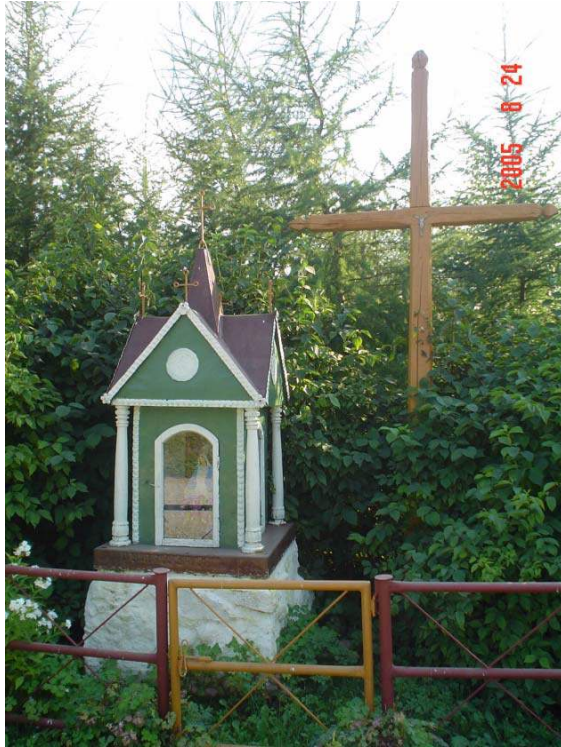
4. Bažnyčios šventoriuje (Jokūbavas);
5. Jonauskų kieme (Šašaičiai);
6. Važiuojant į Raguviškius, Šv. Jono koplytėlė;
7. Prie Stonkų (Šašaičiai);

8. Jurkaus kieme (Šašaičiai);
9. Prie maro kapelių (Būdviečiai);
10. Į Kretingą važiuojant į pušį įkelta koplytėlė (Jokūbavas);
11. Mačernių kieme (Petrikaičiai).

KOPLYTSTULPIAI (nebėra nei vieno):

1. 2 koplystulpiai dabartinėje dirbtuvių teritorijoje: vienas prie ąžuoliukų; kitas – kitoje kanalo pusėje (Jokūbavas);
2. Prie kanalo, netoli Stonkų, Šv. Jurgio koplytstulpis (Šašaičiai);
3. O. Vaitkienės tėviškėj (Būdviečiai);
4. Armalių kieme (Būdviečiai).

Nuotraukos

1 nuotr. Koplytėlė Šašaičiuose. Pastatyta 1929 m.

2 nuotr. Užrašas ant koplytėlės:
„D 1929 R 1953 R 1980“

3 nuotr. Šv. Marijos statulėlė Šašaičių koplytėlėje

4 nuotr. Kumponų km. Kryžiaus liekanos.

5 nuotr. Jokūbavo km. kapinės. Jonauskų šeimos kapo koplytėlė.

6 nuotr. Šašaičiai. Kryžius J. ir O. Armalių kieme

7 nuotr. Parčiauskaitės pastatytas kryžius Kumponų km.

8 nuotr. Kryžius buvusioje
F. ir O. Karneusų sodyboje.
Šašaičių km.

9 nuotr. K. Riaukos statyta koplytėlė.
Būdviečių km.

10 nuotr. O. Vaitkienė rodo, kurioje vietoje buvo Šv. Jonelio koplytėlė.

11 nuotr. Naujas kryžius buvusiam Daubėnų km., prie maro kapelių

12-13 nuotr. K. Riaukos koplytėlė nuo septintojo dešimtmečio prižiūri Kiškių šeima.
Būdviečių kaimas

14 nuotr. Būdviečių koplytėlės Šv. Marija

15 – 17 nuotr. Jokūbavo bažnyčios šventorius

Naujai pastatyti kryžiai Jokūbave:

K. Dačkaus pastatytas kryžius kapinėse
J. Dačkui

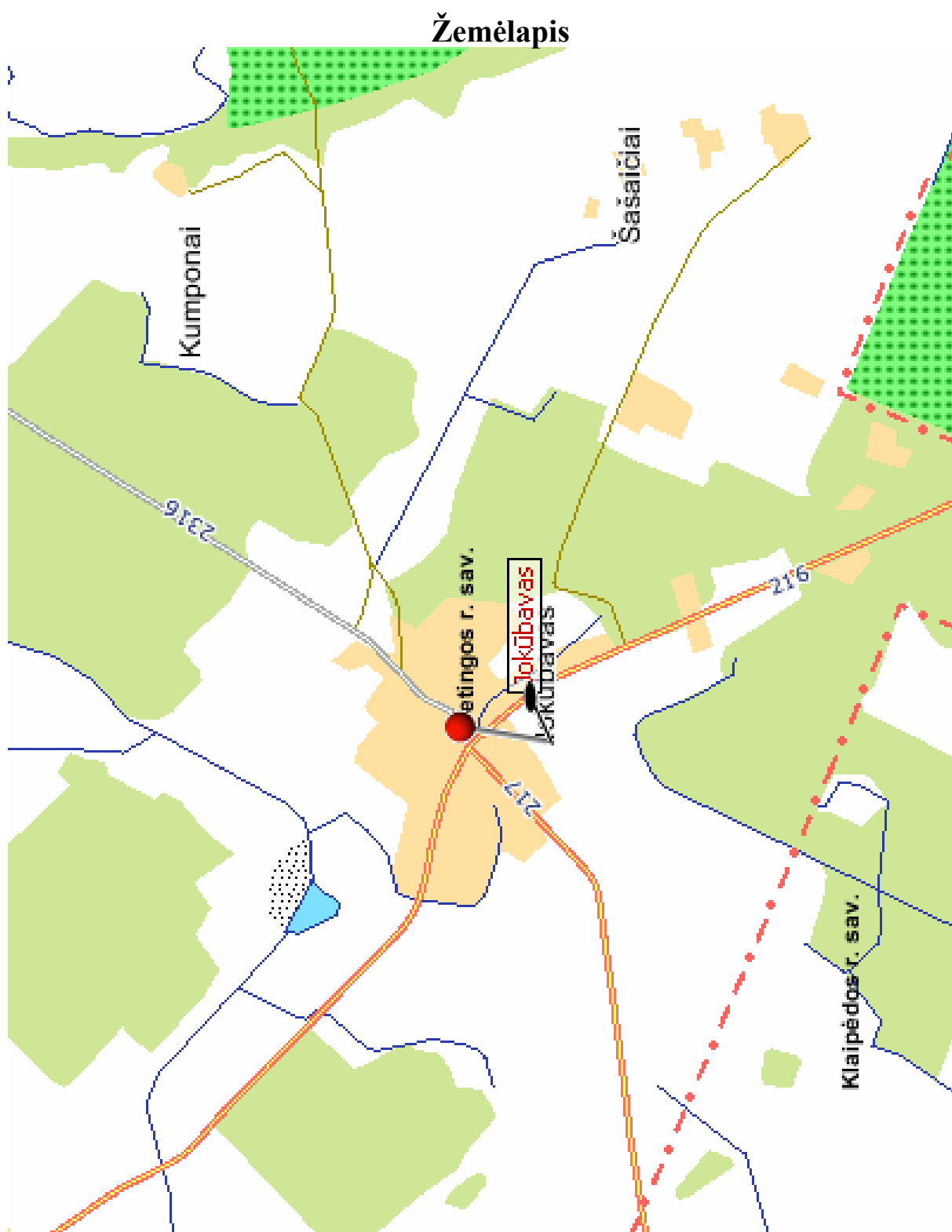
P. Jurkaus pastatytas kryžius kapinėse tėvams

V. Vensevičiaus kryžius tėvui

Kryžius O. ir J. Užpelkių kieme. Jokūbavas

Sutartiniai ženklai:

- išlikęs kryžius, naujas kryžius
- išlikusi koplytėlė
- buvęs koplytstulpis
- išnykęs kryžius
- išnykusi koplytėlė